

mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANDELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

DRUGA NEDJELJA DOŠAŠĆA

OBRATITE SE!
PRIBLIŽILO SE
KRALJEVSTVO
NEBESKO!

PROSINAC

Ned. 7. **DRUGA NEDJELJA DOŠAŠĆA**
Ambrozije; Agaton; Dobroslav

Pon. 8. **BEZGRJEŠNO ZAČEĆE BDM;**
Marija; Edita; Sabina

Uto. 9. Valerija; Zdravka; Abel

Sri. 10. **Gospa Loretska;** Julija

Čet. 11. Damaz; Damir; Sabin kvatre

Pet. 12. **Gospa Guadallupska;**
Ivana Franciska Chantal

Sub. 13. **Lucija;** Jasna; Svjetlana kvatre

Naslovnica, Ivan Meštrović, *Ivan Krstitelj*
Foto: Zoran Alajbeg
<https://virtualne-izlozbe.mestrovic.hr>

mihael

34/2025.

Listić Policijske kapelanije sv. Mihaela Arkandela
MUP - sjedište i Ravnateljstvo policije,
Godište XIX. (2025.), 35 (664);
druga nedjelja došašća, 7. prosinca 2025.

Kontakt:

vič. Željko Rakošec, policijski kapelan,
tel.: 22 712, 85 682; e-mail: zrakosec@mup.hr

Vinko Bakula, pomoćnik kapelana,
tel.: 22 715, 82 805; e-mail: vbakula@mup.hr

MEDITACIJA

došašća 3

SLUŽBA RIJEČI
DRUGA NEDJELJA DOŠAŠĆA

ČITANJA

Obratite se!
Približilo se kraljevstvo nebesko! 4

HOMILIJA

Fritule kod Ivana Krstitelja 8

KATEHEZA

Ivan i Isus 10

SLUŽBA RIJEČI
BEZGRJEŠNO ZAČEĆE BDM

ČITANJA

Zdravo, milosti puna!
Gospodin s tobom! 14

HOMILIJA

Žena koja je rekla 'Da' 18

KATEHEZA

Dogma o Bezgrešnom začecu
Blažene Djevice Marije 20

Mali vjeronaučni leksikon 23

NAŠI POKOJNI 24

Prorok obraćenja

Nedjeljno evanđeosko čitanje predstavlja nam jednu od ključnih osoba Došašća, Ivana Krstitelja. Matej, u kratkim crtama opisuje njegov upečatljivi lik. Ivan ne oduševljava narod društvenim vezama, blještavilom i lagodnim životom. Upečatljiv je svojim izgledom, svojim karakterom, iskrenim, snažnim govorima obilježenim nedostatkom bilo kakve diplomacije ili podilaženja.

Srž Ivanova propovijedanja je poziv: *Obratite se jer približilo se kraljevstvo nebesko!* Obratiti se znači vlastiti život izmijeniti iznutra i izvana, promijeniti mišljenja i ponašanje, stavove i djela, sav svoj život okrenuti prema dobru, prema Bogu i prema braći ljudima.

Temeljni preduvjet obraćenju je priznati se nesavršenim, grešnikom. U Ivanovoj priči, to je činio židovski vjernički puk, „mali ljudi“. Priznavali su svoju grešnost, grijehe i svoju nesavršenost. Krstili se u znak obraćenja.

Ivan nije podilazio pismoznancima, farizejima, saducejima i drugima umišljenim veličinama i religioznim elitistima, koji su se smatrali vrjednijim od običnog vjerničkog puka. Poznavanje Pisma i Zakona te uvjerenje 'Imamo oca Abrahama!' davalo im je nadu u opravdanost i dostojanstvo pred Bogom. Nisu smatrali nužnim obraćenje i krštenje, ali „neka se nađe“, za svaki slučaj. Ivan ih kao takve prepoznaje i vrlo „nediplomatično“ proziva, prokazuje i upozorava: „Leglo gujinje! Tko li vas je samo upozorio da bježite od skore srdžbe? Donosite dakle plod dostojan obraćenja. I ne usudite se govoriti u sebi: 'Imamo oca Abrahama!' Jer, kažem vam, Bog iz ovoga kamenja može podići djecu Abrahamovu. Već je sjekira položena na korijen stablima. Svako dakle stablo koje ne donosi dobrog roda, siječe se i u oganj baca.“

Pripadnost ovoj ili onoj molitvenoj skupini ili pokretu, redovita misa, pomaganje potrebitima..., u današnjim kršćanima mogu probuditi lažnu farizejsku sigurnost da su si osigurali spasenje. Često se zaboravlja da je spasenje milost, a milost se ne može kupiti „bezduhim i bezdušnim“ pridržavanjem propisa i zapovijedi. Propisa i zapovijedi treba se pridržavati, ali ne radi sebe ili njih samih, nego iz ljubavi prema Bogu, iz zahvalnosti Bogu što smo tu, što smo upravo takvi kakvi jesmo i što imamo priliku, iz ljubavi prema Bogu, biti bolji prema sebi, drugima i prema njemu samome.

Sama pripadnost Crkvi ne znači da obraćenje nije potrebno. Dapače, obraćenje je upravo kršćanima svakodnevna cjeloživotna zadaća odricanja od grijeha i stvaranja raspoloženja u kojemu je moguć Kristov svijet ljubavi i mira

Prvo čitanje: Iz 11, 1-10

Po pravdi će suditi siromasima.

Čitanje Knjige proroka Izaije

U onaj dan:

Isklijat će mladica iz panja Jišajeva,
izdanak će izbit iz njegova korijena.
Na njemu će duh Gospodnji počivat,
duh mudrosti i umnosti,
duh savjeta i jakosti,
duh znanja i straha Gospodnjeg.
Prodahnut će ga strah Gospodnji:
neće suditi po viđenju,
presuđivati po čuvenju,
već po pravdi će suditi siromasima
i sud prav izricat bijednima na zemlji.
Šibom riječi svoje ošinut će silnika,
a dahom iz usta ubiti bezbožnika.
On će pravdom opasati bokove,
a vjernošću bedra.
Vuk će prebivati s janjetom,
ris ležati s kozličem,
tele i lavić zajedno će pâsti,
a djetesce njih će vodit.

Krava i medvjedica zajedno će pâsti,
a mladunčad njihova skupa će ležati,
lav će jesti slamu ko govedo.
Nad rupom gujinom igrat će se dojenče,
sisanče će ruku zavlačiti u leglo zmijinjine.
Zlo se više neće činiti,
neće se pustošiti na svoj svetoj gori mojoj:
zemlja će se ispuniti spoznajom Gospodnjom
kao što se vodom pune mora.
U dan onaj: Jišajev izdanak,
dignut kao stijeg narodima,
puci će željno tražiti.
I prebivalište njegovo bit će slavno.

Riječ Gospodnja

Izaija najavljuje pomirenje na vrlo simboličan način: „Vuk će prebivati s janjetom, ris ležati s kozličem, tele i lavić zajedno će pasti, a dječak njih će vodit.“ Vraćamo se u prvobitni raj u kojem su sve životinje pitome i nitko ne osjeća ni najmanji strah ili nepovjerenje. Čak se i dijete igra nad zmijskim leglom. Ovo obilje nevine radosti ovisi o pravednosti čovjeka. Prorok stoga najavljuje novi raj govoreći o pravdi koja će braniti siromašne i bijedne i zbaciti silnike. Baš kao što su životinje postale divlje zbog grijeha prvih ljudi, otkupljenje ljudske vrste vratit će čitavoj zemlji prijašnji mir.

Otkupljenje je djelo Božje, a ne naše, i zato Izaija iščekuje dan kada će Duh Gospodnji počivati na nama. Duh će prvo sići na korijen Davidova oca Jišaja i iz ove kraljevske loze poteći će Isus. Preko Isusa, taj isti Duh bit će izliven na svakoga od nas. Bit će to duh mudrosti i umnosti, preko kojega će nam mudrost naših predaka dati osjećaj za ispravno postupanje, duh savjeta i jakosti, da svi pokažu savjesnost i dobrotu prema drugima, duh znanja i straha Gospodnjeg koji će na sve prenijeti Božju razboritost. Svuda će zavladati radost.

Ovakva dobrota unutar ljudske obitelji čini nam se nemoguća kao što je nemoguće da u pustinji procvjeta bujno raslinje. Ovog došašća i mi čekamo, poput judejske pustinje, da Duh Gospodnji siđe na nas, kako bi dubina života -prirodna dobrota i mudrost - mogla procvjetati. Ovom našom preobrazbom planet Zemlja više neće biti ranjavan otpadom i zagađenjem. Divlje životinje će naučiti vjerovati nam i pokoravati nam se.

Otpjevni psalam: Ps 72, 1-2.7-8.12-13.17

U danima njegovim cvjetat će pravda i mir velik dovijeka.

Bože, sud svoj daj kralju
i svoju pravdu sinu kraljevu.
Nek puku tvojem sudi pravedno,
siromasima po pravici!

U danima njegovim cvjetat će pravda
i mir velik - sve dok bude mjeseca.
I vladat će od mora do mora,
i od Rijeke do granica svijeta.

On će spasiti siromaha koji uzdiše,
nevoljnika koji pomoćnika nema;
smilovat će se ubogu i siromahu
i spasit će život nevoljniku.

Bilo ime njegovo blagoslovljeno dovijeka!
Dok je sunca, živjelo mu ime!
Njim se blagoslivljala sva plemena zemlje,
svi narodi nazivali ga blaženim!

Kralj o kojemu govori psalam je najvjerojatnije David, a njegov sin je Salomon. Ipak, slika kralja i plodovi njegove vladavine su neizmjerni i duboki („On će spasiti siromaha koji uzdiše, nevoljnika koji pomoćnika nema...“) tako da je nemoguće ne vidjeti u tome budućeg Mesiju, kraljevog sina iz roda Davidova (usp. Rim 1,3; Gal 3,16).

Drugo čitanje: Rim 15, 4-9

Krist spašava sve ljude.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo:

Što je nekoć napisano, nama je za pouku napisano da po postojanosti i utjesi Pisama imamo nadu. A Bog postojanosti i utjehe dao vam da međusobno budete složni po Kristu Isusu te jednostužno, iz jednoga grla, slavite Boga i Oca Gospodina našega Isusa Krista. Prigrlijte jedni druge kao što je Krist prigrlio vas na slavu Božju. Krist je, velim, postao poslužitelj obrezanika za istinu Božju da ispuni obećanja dana ocima, a pogani da za milosrđe proslave Boga, kao što je pisano: Zato ću te slaviti među pucima i psalam pjevati tvome imenu.

Riječ Gospodnja

U svojoj poslanici Rimljanima, sv. Pavao okuplja ove ideje na manje simboličan, a više teoretski način. Njegova osnovna briga je pomirenje Židova i pogana. Način na koji će se to dogoditi za Pavla ostaje najskrivenije „otajstvo“ (Rim 11, 25). Ipak, on ne prihvaća ništa manje od nove obitelji ljudi; u osmom poglavlju ove poslanice on donosi svoj prikaz raja, u kojem „sve stvorenje zajedno uzdiše i muči se“ čekajući „slobodu i slavu djece Božje“ (Rim 8, 21-22). Pozvani smo da ovog došašća započnemo s oblikovanjem ove zajednice djece Božje tako što ćemo „prigriliti jedni druge“ i „živjeti u međusobnoj slozi“ s onima koji su nam daleki, drugačiji od nas ili neprijateljski raspoloženi prema nama.

Carrol Stuhlmüller

Evandjelje: Mt 3, 1-12

Obratite se! Približilo se kraljevstvo nebesko!

Čitanje svetog Evandjelja po Mateju

U one dane pojavi se Ivan Krstitelj propovijedajući u Judejskoj pustinji: „*Obratite se jer približilo se kraljevstvo nebesko!*“ Ovo je uistinu onaj o kom proreče Izaija prorok: Glas više u pustinji: Pripravite put Gospodinu, poravnite mu staze!

Ivan je imao odjeću od devine dlake i kožnat pojas oko bokova; hranom mu bijahu skakavci i divlji med. Grnuo k njemu Jeruzalem, sva Judeja i sva okolica jordanska. Primali su od njega krštenje u rijeci Jordanu ispovijedajući svoje grijehe.

Kad ugleda mnoge farizeje i saduceje gdje mu dolaze na krštenje, reče im:

- *Leglo gujinje! Tko li vas je samo upozorio da bježite od skore srdžbe? Donosite dakle plod dostojan obraćenja. I ne usudite se govoriti u sebi: 'Imamo oca Abrahama!' Jer, kažem vam, Bog iz ovoga kamenja može podići djecu Abrahamovu. Već je sjekira položena na korijen stablima. Svako dakle stablo koje ne donosi dobroga roda, siječe se i u oganj baca. Ja vas, istina, krstim vodom na obraćenje, ali onaj koji za mnom dolazi jači je od mene. Ja nisam dostojan obuće mu nositi. On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem. U ruci mu vijača, pročistit će svoje gumno i skupiti žito u svoju žitnicu, a pljevu spaliti ognjem neugasivim.*

Riječ Gospodnja

Ivan poziva na obraćenje one koji su se smatrali pravednicima. A to je najteži posao. Mekšati grudi kamene. Poticati na popravljivanje one koji se već smatraju dobrima. I to ne zato jer su oni sami po sebi dobri, nego zato jer su deklarativno i tradicijski pripadali Zajednici.

Nije toliko teško ni zahtjevno poučiti onoga koji ne zna i svjestan je svoga neznanja, ali je skoro pa nemoguće poučiti nekoga tko ne zna, ali je umišljen kako zna i kako mu pouka nije potrebna.

Naša vjera je prečesto u toj kategoriji. Smatramo da dobro znamo i dobro živimo i ne dopuštamo ljudima ni Bogu da nam pomognu da postanemo bolji.

Evandjelje nam jasno svjedoči da se čovjek prepozna po plodovima svog životnog stabla, a ne po rodoslovnom stablu, da nas osobna svetost povezuje s Bogom, a ne svetost junačke povijesti ili stare slave djedovina. Dakako da činjenica povijesti, kojom se s pravom možemo dičiti, olakšava naše opredjeljenje za Boga, ali nas činjenica da smo iznikli na tlu mučeničke i svete zemlje ne čini odmah svetima niti spremnima za mučeništvo. Vjera je uvijek osobno opredjeljenje.

Fritule kod Ivana Krstitelja

Kad bi Ivan Krstitelj imao kućicu na Adventu u Zagrebu, bi li uspio privući dovoljno ljudi da prometom pokrije barem režije? Ili bi ga možda nakon dan-dva netko prijavio za remećenje javnog reda i mira zbog nešto grubljih riječi - govora na koji naše uši i nisu baš navikle ili ga uopće ne žele slušati? Kakve bi šanse imali „skakavci i divlji med“ pokraj kobasica, germknedli, chef's burgera, fritula i kuhanog vina? Bi li uopće Ivan isposnik ikoga privukao ili bismo ga etiketirali kao psihijatrijski slučaj? Konačno, kome i o kakvom Kristu je govorio Ivan?

Advent postoji radi Božića, a Božić je (kad ga ogolimo od sve topline, darova, gužve za stolom i francuske salate) dan kad se čisti, veliki i moćni Bog s nebeskih visina spustio u naš prašnjavi svijet u liku malenog i nemoćnog novorođenčeta. Drugim riječima, Bog se odrekao svoje „bogovitosti“ kako bi postao čovjekom; otkinuo je od sebe da postane jedan od nas, da bi nama bio bliži. Krist se, kako kaže Pavao, nije kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego je sam sebe oplijenio tako što je uzeo lik sluge i ponizio je samog sebe, sve do smrti na križu. Nemajući se više čega odreći doli vlastitog života, Bog je tako svoje odricanje doveo do maksimuma. On se ljubavlju i odricanjem rodio za nas, kako bismo se i mi, gledajući i nasljedujući njegov primjer, mogli roditi za druge.

Odricanje nije samo sebi svrha, niti bi smjelo biti mazohističko samobičevanje - ono je uvijek u svrhu vlastitog oplijenjenja i u službi učenja kako se slobodnije i potpunije darivati. Kako bih se uopće i mogao roditi za drugoga ako ne otkinem od sebe? Kako

se istinski dati drugome, a ne proći školu odricanja i ozbiljnog bavljenja samim sobom? Kako, zapravo, prestati biti onaj siti koji gladnom ne vjeruje, ako li ne tako da odustanem od vlastite komocije i obujem „tuđe cipele“?

Advent je razdoblje priprave za takav život potpunog davanja, a Ivan Krstitelj nije badava jedan od glavnih likova došašća. Kao što niti samo kršćanstvo nije tek blaga, uhu ugodna kamilica. Ono je, ustvari, najuzvišenija istina, i kad bismo ga usporedili s ostalim religijama, uvijek će biti ono koje je i najviše zahtjevno i najteže ostvarivo. Nitko drugi nema takve zahtjeve. Kršćanstvo je, stoga, lako kompromitirati baš zato što svojim visokim idealima ne odgovara sebičnoj i egoističnoj ljudskoj naravi, a od čovjeka traži maksimalno davanje. Takvo davanje i ljubav, kojoj sve kršćansko smjera, često nadilaze ljudski razum te od vjernika traže njemu nepojmljivo odricanje i velike, teško prihvatljive žrtve. Činiti dobro svakome, pogotovo nekom gadu, ljubiti neprijatelja, moliti za onoga koji ti nije vratio pare, oprostiti i voljeti ženu koja te je prevarila ili onog nekog tipa koji se pijan zabio autom u tvoje dijete – to su kršćanski zahtjevi. Jer

<https://www.cath.ch>

dobri naš Bog daje da njegovo sunce izlazi nad zlima i dobrima i da kiša pada pravednicima i nepravednicima...

Je li to teško? Je. Je li nemoguće? Naravno da nije. Je li nam obaveza odnosno ideal prema kojemu moram (pre) oblikovati čitav svoj život? Po svemu sudeći jest.

Što se događa kada snižavamo ideal kršćanske ljubavi i prilagođavamo ga našim ljudskim poimanjima ne bi li nam on postao prihvatljiviji, a mi tako sebe lakše opravdali u onim brojnim situacijama kad nam vlastita komocija nadjača dobro bližnjega? Kakvo svjedočanstvo daje kršćanin koji nije dublje zaorao po Isusovim zahtjevima, već se samo površinski provlači kroz predgrađa kršćanstva? Ovdje je dobro navesti i razmisliti o riječima pape Benedikta XVI. koje vrlo jasno opisuju svijet besplodnih kršćana: Mlak kršćanin, kršćanin u kompromisu čini veliku štetu Kristovoj stvari na zemlji. Mnogo veću nego svjetovni nevjernici. Nevjernik, naime, ne koristi Kristovo ime te njegova svjetovnost zato ne može biti zaprjeka navještaju evanđelja. Ali mlitav i mlak kršćanin, kršćanin u kompromisu, koristi Kristovo ime i svojom ga svjetovnošću sramoti među nevjernicima. Najveće zlo za Crkvu ne dolazi od njezinih suparnika, već od mlakih kršćana.

Život kršćanina, dakle, ne smije biti samo lijepa priča na papiru, već mora biti autentičan i plodonosan. Ivan Krstitelj zasigurno nije primjer nit studenog, nit vrućeg mlakonje, i kao takav kroz današnje evanđelje progovara baš nama - tebi i meni koji smo „tu“, odnosno svima nama koji smo čuli za Krista i izjašnjavamo se da smo njegovi te koji se i ove godine pripremamo za njegov dolazak, odnosno njegovo odricanje od sebe preko kojeg nam se darovao. Zato nas Ivan sasvim jasno poziva i opominje: Donosite dakle plod dostojan obraćenja. Svako dakle stablo koje ne donosi dobroga roda, siječe se i u oganj baca.

Krist nema drugih ruku na zemlji osim mojih i tvojih i mi ga moramo autentično donijeti svijetu, a ne se igrati gluhog telefona s njime. Jer, nažalost, sve je više ljudi koji za Krista nisu ni čuli i koji glavinjaju bespućima vlastitih besmislova... A Krist je jedini smisao.

Ivan i Isus

Naslovnici propovijedi

U trećem poglavlju Matejeva evanđelja susrećemo lik Ivana Krstitelja. Govor o Ivanu Krstitelju može se podijeliti na četiri cjeline: *uvod o Ivanu Krstitelju* (rr. 1-4), *Ivan Krstitelj i mnoštvo* (rr. 5-6), *Ivan Krstitelj i farizeji i saduceji* (rr. 7-12) i konačno *Ivan Krstitelj i Isus* (rr. 13-17). U nedjelju ćemo čitati prvi od ta četiri dijela gdje je važno primijetiti da su Ivanove riječi upućene farizejima i saducejima.

Za bolje razumijevanje teksta dobro je upoznati neke vjerske pokrete u skupine u ondašnjem judaizmu o kojima čitamo u evanđeljima.

Farizeji i saduceji bili su „sljedbe“ ili, bolje rečeno, pokreti u judaizmu tog vremena. Židovski povjesničar Josip Flavije spominje i treći važni pokret, Esene, koji se ne spominju u Novom zavjetu. Ti pokreti međusobno su se razlikovali po religijskim praksama, vjerovanjima i tumačenju Svetoga pisma i Zakona (Tore).

Farizeji su uz, pisanu Toru, priznavali i tzv. Usmenu Toru, za koju vjerovali da dolazi od Boga preko Mojsija. Bili su, za razliku od ostalih, relativno otvorena skupina. te su razvili, primjerice, vjerovanje u zagrobni život, postojanje duhovnih bića, u uskrsnuće pravednika i kažnjavanje zlih u „posljednji dan“ (usp. Dj 23,6-10).

Druga njihova karakteristika je da su propise koji su se morali poštivati samo u okruženju Jeruzalemskog hrama, kao i posvećenje čovjeka, prenosili u svakodnevni život. Tako su, da bi čovjek ispunio Zakon, ubrzao dolazak Mesije i postigao vlastito spasenje, osmislili niz pravila kojih se trebalo pridržavati u svakodnevnom životu. Prema Josipu Flaviju, farizeja je bilo oko 6000. Bili su najpopularniji pokret među običnim ljudima jer su im pomagali da na konkretan način prenesu Toru u svoj svakodnevni život. Farizeji nisu bili svećenička nego laička skupina.

Saduceji poprilična nepoznanica. Zna se da je taj pokret bio povezan sa svećenstvom, hramskim strukturama i njihovim simpatizerima. Za razliku od farizeja, saduceji nisu priznavali Usmenu

Toru, nisu vjerovali u uskrsnuće niti postojanje duhovnih bića.

Eseni su bili najradikalnija skupina u snažnoj opoziciji prema hramskom svećenstvu, jer od vremena Makabejaca ne potječe iz loze svećenika Sadoka. Eseni su Toru tumačili vrlo strogo, puno strože nego farizeji. Kumranska zajednica, koja je najvjerojatnije pripadala esenima, farizeje je smatrala liberalima.

Ove tri skupine bile tri glavna vjerska pokreta. T pokreti nisu nositelji društvenih funkcija, niti ulaze u strukture moći i uprave. Te strukture predstavljaju druge skupine koje također susrećemo u evanđeljima, svećenici na čelu s velikim svećenikom, pismoznanci i narodne starješine.

Svećenici i veliki svećenik povezani su s Jeruzalemskim hramom i svime što se u njemu odvijalo, stoga su, uz to što su bili najbogatiji, u svojim rukama držali najveću moć. Bili su bliski sa saducejima, premda svaki svećenik nije nužno bio saducej, a svaki saducej svećenik.

Pismoznanci su bili visoki učenjaci koji su proučavali Toru. Zbog učenosti su imali velik ugled i visok položaj u društvu. Bili su bliski s farizejima, iako svaki pismoznanc nije bio farizej, a ni svaki farizej pismoznanc.

Narodne starješine su bile vrlo poštovane ličnosti u društvu i, s velikim svećenicima i pismoznancima sačinjavali su

Veliko vijeće - Sanhedrin, najviši autoritet u židovskom društvu u to vrijeme. Sanhedrin je bio vrlo snažno povezan s religijom.

Vjerske sljedbe u evanđeljima

Vrlo je zanimljivo promatrati pojavu tih skupina u evanđeljima.

Saduceji se u Markovu i Luki nu evanđelja spominju saduceje samo jednom, u poznatom sporu s Isusom o uskrsnuću. Samo ih Matej spominje češće, i to često u vezi s farizejima, što je prilično iznenađujuće s obzirom na razliku u njihovim stavovima. U Evanđelju po Mateju spominju se tri puta: u ovonedjeljnom čitanju s Ivanom Krstiteljem (3,7), zatim kada Isus upozorava na kvasac farizeja i saduceja (16,1-12), a njihovo posljednje spominanje je u sporu o uskrsnuću, u 22. poglavlju.

Farizeji se pojavljuju češće, a Isus dolazi u sukob uglavnom s njima. Međutim, u tekstovima Isusove osude, patnje i smrti, oni se u Mateju pojavljuju samo jednom, kada sa svećenicima idu tražiti od Pilata da postavi stražu na Isusov grob (Mt 27,62. U ostalim evanđeljima uopće se ne pojavljuju na Isusovu suđenju.

Dakle, evanđelja ne ukazuju na farizeje ili saduceje da su odlučili predati Isusa u Smrt, nego na velikog svećenika, pismoznance i starješine, odnosno predstavnike vjerske

vlasti. I sam Isus, u najavama muke, najčešće govori o starješinama, svećenicima i pismoznancima (Mt 16,21; 20,18; Mk 8,31; 10,33; Lk 9,22), ili o narodu općenito (Mt 17,22; Mk 9,31; Lk 9,44), ali nikada o farizejima ili saducejima. Drugim riječima, nisu pripadnici nekog pokreta, nego predstavnici vlasti predali Isusa na smrt.

No, vratimo se današnjem odlomku. Ivan „*Leglo gujinje!*“ poziva na „*obraćanje*“. Izrazom „*Leglo gujinje!*“ Ivan se obraća farizejima i saducejima. Ništa u tekstu ne ukazuje na to da su ti ljudi došli Ivanu sa zlim namjerama. Ivan i njih poziva na obraćenje, na promjenu mišljenja, što bi trebalo odraziti u njihovih djelima: „*Donosite dakle plod dostojan obraćenja* (pokajanja/ promjene mišljenja)“ – data im je prilika, pozvani su promijeniti mišljenje.

Ivan i Isus u Matejevu evanđelju

Matejev Isus mnogo je „naučio“ od Ivana. Kad je Ivan uhićen, Isus svoje javno djelovanje počinje istim pozivom kao i Ivan Krstitelj: „*Obratite se jer približilo se kraljevstvo nebesko!*“ (Mt 4,17). Ivanove riječi „*Leglo gujinje!*“ koristi dva puta. U dvanaestom poglavlju tim riječima naziva farizeje kad ga optuže da izgoni demone snagom Beelzebuba. Ovdje, kao i Ivan u

današnjem odlomku, Isus koristi sliku stabla koje rađa dobar plod i tako apelira, baš kao i Ivan, na njihove postupke: „*Ili uzmite: dobro stablo i plod mu je dobar. Ili uzmite: trulo stablo i plod mu je truo. Ta po plodu se stablo poznaje. Leglo gujinje! Kako možete govoriti dobro kad ste opaki. Ta iz obilja srca usta govore!*“ (Mt 12,33-34). Isus ponovno „iznosi“ izraz „*leglo gujinje*“ - ponovno protiv farizeja, u 23. poglavlju, kada protiv njih izriče sedam „*jao*“. Ovdje se, međutim, pojavljuju s pismoznancima. Ovaj govor ima karakter konačne, sažete procjene njegovih najčešćih protivnika. Slijedi Isusov eshatološki govor, a zatim i sami Isusovi posljednji dani. Isus započinje ovaj govor procjene, koji upućuje svojim učenicima, riječima: „*Na Mojsijevu stolicu zasjedoše pismoznanci i farizeji. Činite dakle i obdržavajte sve što vam kažu, ali se nemojte ravnati po njihovim djelima jer govore, a ne čine*“ (Mt 23,2-3). Šest od sedam „*jao*“ počinje refrenom: „*Jao vama, pismoznanci i farizeji, licemjeri!*“ i jednim od njih: „*Jao vama! Slijepe vođe!*“ (Mt 23,16). Čini se da su ovdje pismoznanci koji pripadnici farizejske sljedbe ugroženiji nego ostali pripadnici. Posljednji „*jao*“ je posebno dramatičan, Isus ih ponovno naziva zmijskim sojem: „*Jao vama, pismoznanci i farizeji! Licemjeri! Gradite grobnice prorocima i kitite spomenike pravednicima te govorite: 'Da smo mi živjeli u dane otaca svojih, ne bismo bili njihovi sudionici u*

prolijevanju krvi proročke.' Tako sami protiv sebe svjedočite da ste sinovi ubojicâ prorokâ. Dopunite samo mjeru otaca svojih!" „Zmije! Leglo gujinje! Kako ćete uteći osudi paklenoj? Zato evo ja šaljem vama proroke i mudrace i pismoznance. Jedne ćete od njih ubiti i raspeti, druge bičevati po svojim sinagogama i progoniti od grada do grada da tako na vas dođe sva pravedna krv, prolivena na zemlji od krvi Abela pravednoga pa do krvi Zaharije, sina Barahijina, kojega ubiste između Hrama i žrtvenika. Zaista, kažem vam, sve će to doći na ovaj naraštaj!" (Mt 23,29-36).

S jedne strane, Isusove riječi podsjećaju na riječi Ivana Krstitelja („Leglo gujinje! Tko li vas je samo upozorio da bježite od skore srdžbe?" naspram „Zmije! Leglo gujinje! Kako ćete uteći osudi paklenoj?"), te nas tako vraćaju na sam početak Evanđelja, kada je i njima zvonio poziv na promjenu mišljenja.

S druge strane, Isusove riječi: „Dopunite samo mjeru otaca svojih!" imaju vrlo dramatičan karakter. Plodovi njihovih djela dovest će ih do dovršetka te mjere, kada će s velikim svećenicima i starješinama predati Isusa u smrt. Ivanov poziv na promjenu mišljenja u njihovom slučaju završava tragično. Plod nije bio dostojan promjene mišljenja.

U noći adventskoj

*U noći adventskoj
Očistite svoje sobice, zidove obijelite,
U postelje stavite nove slame
I čiste navlake;
U peći nek tinja vatra
I širi ugodnu toplinu,
Jer stižu hladni vjetrovi
Donoseći snijeg i sive oblake.*

*I kad vam sred noći studene i mračne
Netko pokuca na vrata skoro nečujno,
Boječ se, da se nezvan ne narine,
Bio to prosjak, siromašak, starac,
Ili putnik bijedni iz zemlje daleke,
O, primite ga, dajte mu večeru toplu
I krevet isti – bez stanarine!*

*Čitavu noć budite mirni
I samo molitvom toplom
Prekidajte zimske noći tišinu;
Jer možda...
Možda ćete, draga braćo,
Tu malu pomoć i neznatnu ljubav
U ovo vrijeme adventsko
Iskazati Kristu Gospodinu...*

Prvo čitanje: Post 3, 9-15.20

Neprijateljstvo ja zamećem između roda tvojega i roda njezina!

Čitanje Knjige Postanka

Pošto je Adam jeo s drveta, zovne ga Gospodin, Bog:

„Gdje si?“ reče mu.

On odgovori:

„Čuo sam tvoj glas u vrtu; pobjah se jer sam gol pa se sakrih.“

Nato mu reče:

„Tko ti otkri da si gol? Da nisi jeo sa stabla s kojega sam ti zabranio jesti?“

Čovjek odgovori:

„Žena koju si mi dao - ona mi je dala sa stabla pa sam jeo.“

Gospodin, Bog, reče ženi:

„Što si to učinila?“

„Zmija me prevarila pa sam jela“, odgovori žena.

Nato Gospodin, Bog, reče zmiji:

„Kad si to učinila, prokleta bila među svim životinjama i svom zvjeradi poljskom! Na trbuhu svome puzat ćeš i prašinu jesti sveg života svog! Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvojeg i roda njezina: on će ti glavu satirati, a ti ćeš mu vrebati petu.“

Svojoj ženi čovjek nadjene ime Eva jer je majka svima živima.

Riječ Gospodnja

Treće poglavlje Knjige Postanka govori o čovjekovom narušavanju Božjeg plana, odnosno svega onoga što je opisano u drugom poglavlju. Današnje čitanje nastavlja se na pripovijest o grijehu prvih ljudi te opisuje dio procesa koji Bog vodi s Adamom, Evom i na koncu sa zmijom. Optuženi se međusobno osuđuju, padajući još više u zlo u koje su se uvukli, a najveći grijeh je što se skrivaju od Boga, jer su „spoznali“ da su goli.

U Bibliji glagol „spoznati“ znači prisvojiti, posjedovati, prevladati nad nečim ili nad nekim. „Dobro i zlo“ obuhvaćaju čitav moral ljudskog postojanja, zbog čega „spoznati dobro i zlo“ znači odlučiti svojevolljno ono što je dobro i ono što je zlo, protiveći se Božjem naumu.

Zmija koja iskušava čovjeka, u starini je predstavljala božanstvo snage i plodnosti, dakle simbol suprotan pravome Bogu. U kasnijoj biblijskoj tradiciji bit će poistovjećena s đavlom. Pod simbolikom iskušenja sa strane zmije, čovjek izriče svoju volju za stvaranjem drukčijeg plana od onog Božjeg, prouzročivši tako sva zla ovoga svijeta - i to se zove istočni grijeh, koji nažalost karakterizira sve ljude od trenutka rođenja, izuzev Majke Onoga koji „će satrti zmijinu glavu“. Zbog toga Majka Isusa Krista, pobjednika nad grijehom, nije mogla biti podvrgnuta iskonskome grijehu. S Marijom počinje jedna nova povijest koja se ne rađa u rajskom vrtu, već u jednom malenom galilejskom zaseoku imenom Nazaret.

Otpjevni psalam: Ps 98, 1-4

Pjevajte Gospodinu pjesmu novu jer učini djela čudesna.

Pjevajte Gospodinu pjesmu novu,
jer učini djela čudesna.
Pobjedu mu pribavi desnica njegova
i sveta mišica njegova.

Gospodin obznani spasenje svoje,
pred poganima pravednost objavi.
Spomenu se dobrote i vjernosti
prema domu Izraelovu.

Svi krajevi svijeta vidješe
spasenje Boga našega.
Sva zemljo, poklikni Gospodinu,
raduj se, kliči i pjevaj!

Psalam 98 je pohvala Bogu kao kralju svemira i ljudi. Nadahnuti pjesnik zove na hvalbenu pjesmu u čast Bogu koji čini djela čudesna: u burnim događajima povijesti čudesno izbavlja svoj narod spominjući se svoje dobrote i vjernosti. Danas pjevamo Bogu što je oslobodio Spasiteljevu Majku od sveopće ljudske grešnosti te što nam obećava pobjedu u životnoj borbi protiv zla u nama, ako se oslonimo na Ženina potomka.

Drugo čitanje: Ef 1, 3-6.11-12

Izabra nas u njemu prije postanka svijeta.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Efežanima

Blagoslovljen Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista,
on koji nas blagoslovi svakim blagoslovom duhovnim u nebesima, u Kristu.
Tako: u njemu nas sebi izabra prije postanka svijeta
da budemo sveti i bez mane pred njim;
u ljubavi nas predodredi za posinstvo,
za sebe, po Isusu Kristu, dobrohotnošću svoje volje,
na hvalu slave svoje milosti kojom nas zamilova u Ljubljenome.
U njemu, u kome i nama
– predodređenima po naumu Onoga koji sve izvodi po odluci svoje volje –
u dio pade da budemo na hvalu Slave njegove
– mi koji smo se već prije nadali u Kristu.

Riječ Gospodnja

U himničkom obliku Pavao sažimlje čitavo djelo spasenja: posredstvom Isusa Krista Otac je u svojoj ljubavi predodredio da svi ljudi postanu njegovo posinstvo, sveto i bez mane, na hvalu slave njegove. Marija, Bezgrješna, prvina je te iste Božje ljubavi.

Poslanica Efežanima sažimlje čitavu duhovnu baštinu sv. Pavla apostola koja na svojstven način prolazi preko Poslanice Kološanima sve do doktrinarnih izvora Poslanice Rimljanima.

Odlomak koji čitamo na današnju svetkovinu pred naše oči stavlja širinu i veličanstvenost božanskog plana spasenja iz čega proistječu elementi posebnog značaja:

- Riječ je o činu bezuvjetne ljubavi i dobrohotnosti po kojemu nas je Bog odabrao prije postanka svijeta i predodredio da djelovanjem njegove milosti postanemo sveti i bez mane grijeha pred njim, što će reći bezgrješni; predodredio nas je za posinstvo po Isusu Kristu; želi da budemo baštinici njegove slave.

- Konačni cilj Božjeg predodređenja je sama slava Božja.

- Sudioništvo u Božjoj slavi koja se već ostvarila u Isusu Kristu za kršćane je predmet nadanja, ali ujedno im daje novi životni smisao koji se ostvaruje „u nebesima“ te na taj način Crkva već ovdje na zemlji sudjeluje u proslavljenom životu nebeske Crkve, čime se ona posvećuje i biva bez mane pred Bogom. Bog svojim vjernima jamči svaki duhovni blagoslov - od predodređenja do vječne slave, kao što je učinio i Bezgrešnoj Djevici Mariji.

Evandjelje: Lk 1, 26-38

Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom!

Čitanje svetog Evandjelja po Luki

U ono vrijeme: Posla Bog anđela Gabriela u galilejski grad imenom Nazaret k djevici zaručenoj s mužem koji se zvao Josip iz doma Davidova; a djevica se zvala Marija. Anđeo uđe k njoj i reče:

„Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom!“

Na tu se riječ ona smete i stade razmišljati kakav bi to bio pozdrav. No anđeo joj reče:

„Ne boj se, Marijo! Ta našla si milost u Boga. Evo, začeti ćeš i roditi sina i nadjenut ćeš mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. Njemu će Gospodin Bog dati prijestolje Davida, oca njegova, i kraljevat će nad domom Jakovljevim uvijek i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.“

Nato će Marija anđelu:

„Kako će to biti kad ja muža ne poznajem?“

Anđeo joj odgovori:

„Duh Sveti sići će na te i sila će te Svevišnjega osjeniti. Zato će to čedo i biti sveto, Sin Božji. A evo tvoje rođakinje Elizabete: i ona u starosti svojoj začela sina. I njoj, nerotkinjom prozvanoj, ovo je već šesti mjesec. Ta Bogu ništa nije nemoguće!“

Nato Marija reče:

„Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!“ I anđeo otiđe od nje.

Riječ Gospodnja

Navještenje Isusova rođenja smješteno je u galilejski grad, zapravo malo mjesto, Nazaret, daleko od svakoga središta židovskoga kulturnoga, društvenoga i religioznoga života. Ondje anđeo Gabriel dolazi k djevici imenom Marija, te je pozdravlja: „Zdravo, milosti puna“. Prvi dio ovoga pozdrava, preveden „zdravo“, u grčkom je izvorniku *haire*, a znači „raduj se“. No, to je istovremeno bio i uobičajeni grčki pozdrav. Drugi dio pozdrava, „milosti puna“, na grčkom je *keharitomene* i mogao bi još doslovnije biti preveden kao „zamilovana“. Označava nekoga tko je primatelj milosti, blagonaklonosti i to milosti koja ima božanski izvor. U Novom zavjetu ovaj se grčki glagol nalazi samo ovdje i u Poslanici Efežanima. Kada se govori o milosti, to je uvijek nezasluženi dar što ga Bog daruje svojom dobrotom. U skladu s Poslanicom Efežanima, ovaj bi izraz mogao upućivati i na Marijino predodređenje, pa bi se i o njoj moglo govoriti kao onoj koja je „u ljubavi predodređena za posinstvo, dobrohotnošću njegove volje, na hvalu slave njegove milosti, kojom je zamilovana u Ljubljenome“, to jest u Isusu Kristu. Zbog toga je ovaj evanđeoski tekst i izabran kao biblijski temelj dogme o bezgrješnom začecju. Anđeo Mariji nadalje kaže: „Gospodin s tobom!“, što bi se moglo protumačiti i kao želja - Gospodin bio s tobom - i kao činjenica - Gospodin je s s tobom. U ovome slučaju anđeo najvjerojatnije želi izreći činjenično stanje. Gospodin je s Marijom. Zamilovao ju je i ona će začeti Sina Božjega. Kada se u Starom zavjetu kaže da je Gospodin uz nekoga, to znači da je to čovjek u milosti Božjoj, kome Bog pomaže, često u borbi protiv neprijatelja naroda. Budući da čuje tako neobičan pozdrav, koji je morao probuditi i svijest o sasvim posebnome poslanju koje joj je namijenjeno, Marija se „smete i stade razmišljati“. No, anđeo je ohrabruje. Ne treba se bojati, baš zato jer je Gospodin s njom, te ponavlja daje našla milost u Boga.

Služba riječi 258/10

Žena koja je rekla 'Da'

Dan joj je vjerojatno je počeo kao i svaki drugi. Jutarnja i ostale dnevne molitve, kućanski poslovi, pripravljanje i pečenje kruha, pranje i krpanje odjeće, donošenje vode s bunara.

Ne znamo kakvo je vrijeme bilo. Ne znamo je li je u tom trenutku kiša ili nevrijeme zadržalo u kući ili je bilo ugodno za šetnju. Ali u jednom trenutku jednog običnog dana, u običnom selu u zabačenom kutku velikoga carstva... židovska djevojka Marija ušla je u povijest. Nakon toga ništa nije bilo isto. (P)okrenula je svijet s nekoliko jednostavnih riječi: „Neka mi bude po tvojoj riječi.” Jednom riječju rekla je „da.”

Dvadeset stoljeća kasnije, prisjećamo se tog trenutka, divimo se toj mladoj ženi i slavimo Božju mudrost, velikodušnost i ljubav. Sve to radimo jer se taj trenutak nije dogodio tek tako, slučajno.

Blagdan Bezgrješnog začeca stavlja pred nas veliko otajstvo i čudo: Bog toliko ljubio svijet da nam je ne samo poslao svoga sina... nego nam je dao i Mariju. Želio je da Marija bude savršena majka njegova sina. Marija je začeta kao bezgrješna i čista, netaknuta onim što se dogodilo u Raju zemaljskom, grijehom prvih ljudi. Prvo čudo stvaranja opisano u Knjizi postanka dovodi

do drugog čuda stvaranja - navještenja koje danas čitamo u Lukinu evanđelju.

Na trenutak se želim vratiti na ključnu rečenicu koja u srcu današnjeg blagdana i današnjeg Evanđelja: Neka mi bude po riječi tvojoj. Tu je sve počelo. Tu je izgovorena s poniznošću potpuna i nesebična želja da se vrši volja Božja. Pitam se mogu li ja nešto tako izreći? Može li itko od nas? Može li itko od nas biti tako voljan predati se Bogu tako lijepo, bez pridržaja s toliko želje?

U naše doba kada se osobna sloboda često uzdiže iznad svega, kada nam naša kultura govori da ne moramo raditi ništa što nam je neugodno ili nezgodno... čitamo i slušamo kako mlada židovska djevojka po imenu Marija izgovara nešto potpuno šokantno većini modernih ljudi. Anđelu Gospodnjemu i Bogu koji ju je stvorio, ona kaže: "Bez obzira na sve, ako ti to želiš, ja ću to učiniti."

Njezin sin kasnije će to drugačije izraziti u molitvi Getsemaniju: „Oče...ne moja volja, nego tvoja neka bude!”

Marijine riječi nose dodatnu težinu povijesti. Što se dogodilo zbog tih riječi? Betlehem, Egipat, Kalvarija... Uskrsnuće je došlo zbog tih riječi. Naše je spasenje došlo zbog tih riječi. Zbog tog trenutka smo kršćani, slušamo Božju riječ, primamo euharistiju, molimo se... Sve je počelo onim Marijinim "Da".

Blagdan Bezgrješnog začeća upućuje nas na Mariju, njezin život, žrtvu i ljubav kao uzor i izazov svakome od nas. Kao i ona, svatko od nas pozvan je biti nositeljem Krista. Svatko od nas pozvan je donijeti Isusa na svijet, dovesti ga drugima, navijestiti ga žrtvovati se za njega, njemu se predati i voljeti ga.

Pozvani smo živjeti na način da možemo, kao Marija, pjevajući Magnificat „naviještati veličinu Gospodnju“. Posvijestimo: Bog je za Mariju imao plan prije njezinog rođenja kao što ima plan za svakoga u od nas, samo trebamo reći „da“.

Nedugo prije mog ređenja, biskup Frank Caggiano je to lijepo izrazio. Rekao je nama budućim ređenima: „Bog sanja za vas. Vaš zadatak je otkriti što je to i ostvariti taj san.“

Zapitajmo se danas, nadahnuti Marijinom poniznošću i povjerenjem, njezinom sposobnošću da kaže „Da“ onome što je Bog planirao od trenutka njezina bezgrešnog začeća, kako mogu biti što sličniji njoj? Što Bog traži od mene? Što je Božji san za me? Što je za tebe njegov san? Koji mi je poseban dar dao? Koji plan želi da ispunim? Na koji način trebam ostvariti san koji Bog sanja za me?

Mislim da sve počinje, kao što je počelo i s Marijom, odgovorom kojim je jednog, inače običnog dana, promijenila sve: „Neka mi bude po riječi tvojoj.“

Divici Mariji

Zdrava si, Marije, zdrav, žilju pribili,
 ki u parsi krije tvoj sinak premili;
 na grišne se smili, puna si milosti,
 duša k tebi cvili, čuvaj nas žalosti.
 Da nam tvoj sin prosti, moli ga, kraljice,
 sunčene svitlosti prisvitla Danice;
 božja nevistice u Trojstvu božjemu,
 dobra odvitnice pri sinku tvojemu.
 Uzdahu mojemu priklon uši tvoje,
 u grihu mojemu gdi cvilim, Gospoje;
 neka sarce moje vazda želi k tebi,
 gdino sveti stoje da najdem stan sebi.

Dogma o Bezgrešnom začecu Blažene Djevice Marije

Litanije lauretanske Gospu časte s više od 50 odreda zvučnih titula (Kućo zlatna, Škrinjo zavjetna, Vrata nebeska, Zvijezdo jutarnja, Zdravlje bolesnih, Utočište grešnika...) što ove litanije čini svojevrsnim najkraćim pučkim katekizmom o Mariji, temeljenom na Sv. pismu, predaji Crkve i stoljetnoj pobožnosti kršćanskih vjernika.

Zbog njezine majčinske skrbi za Crkvu koja putuje prema vječnosti, Crkva je s pravom zaziva naslovima Odvjetnice, Braniteljice, Pomoćnice i Posrednice – što je priznao i II. vatikanski sabor (LG 62).

Pitamo se u ovom članku koje su to pak istine kršćanske vjere koje o jedinstvenoj i neponovljivoj Djevici Mariji ispovijedamo u Katoličkoj Crkvi? Što sve o Gospi koja je kako to u istom djelu pjesnički navodi fra Gracijan – samostan Kristov – moramo kao katolici vjerovati? Koje su to osnovne tvrdnje o Kristovoj majci koje naučava katolička teologija, odnosno mariologija, grana teologije koja se pobliže bavi Marijom?

Odmah nam valja reći kako katolička teologija poznaje četiri vjerske istine, vjerska pravorijeka (dogme) o Mariji: Bogomajčinstvo, Djevičanstvo, Bezgrešno začće i Uznesenje.

Katolici o njoj vjeruju da je ona kao majka Spasitelja Isusa Krista – Majka Božja; da je iako majka – djevica prije poroda, u porodu i

nakon poroda; da je bila izuzeta od istočnoga grijeha s kojim smo svi začeti i rođeni i da nije počinila osobnoga grijeha; da je po svršetku zemaljskoga života ne čekajući buduće uskrsnuće od mrtvih kao mi ostali, tijelom i dušom već proslavljena u Nebu.

Dok čitamo ovakve nevjerojatne stvari kao u prethodnoj rečenici, dobro je imati na umu ono na što nas podsjeća II. vatikanski sabor. Prema dokumentu zvanom Lumen gentium istoga sabora, Bog Mariju nije upotrijebio na čisto pasivan način, nego je ona slobodnom vjerom i slobodnim poslušom sudjelovala u ljudskom spasenju. Pristajući uz božansku riječ postala je Isusovom majkom. Nikakvim grijehom spriječena prihvatila je Božju spasenjsku volju. Kao Gospodnja službenica posve se posvetila osobi i djelu svojega Sina služeći pod njim i s njime po milosti svemogućega Boga otajstvu otkupljenja (LG 56).

Bezgrešno začće

Treća marijanska dogma je vjerovanje kako je Mariji Bog podario milost sačuvanosti od istočnoga grijeha od prvoga trenutka njezina postojanja u utrobi majke sv. Ane. Ovo „bezgrešno“ odnosi se na odsustvo grijeha ili mrlje, dok se „začće“ odnosi na sam početak Marijina života. Prema iznimnom činu Božje milostivosti, Marija je prema ovoj dogmi na svijet došla bez ljage istočnoga grijeha, bezgrešna, milosti puna, upravo kako ju je arkandeo

Ivanka Demčuk, *Marija* (detalj), <https://en.ivankademchuk.com>

Gabrijel pozdravio u Nazaretu.

To znači da je od prvoga trenutka svoga postojanja Marija potpuno Bogu pripadala. Milost koju kršćani dobivaju po krštenju, ona je posjedovala od samoga početka, još prije svoga rođenja.

Iako za ovu dogmu nema izravnih svetopisamskih navoda, II. vatikanski sabor nam doziva u pamet da je Otac milosrdâ htio da „pristanak predodređene majke prethodi utjelovljenju tako da, kao što je žena pridonijela smrti, žena također pridonese životu (LG 56)”. Odatle ne čudi, kako ističe ova konstitucija na istome mjestu, „što se kod svetih otaca pojavio običaj prema kojemu su Bogorodicu nazivali svu svetom i od svakoga grijeha slobodnom, koju je u izvjesnom smislu Duh Sveti oblikovao i učinio novim stvorom”.

Arkanđelov pozdrav u Ev. po Luki 1,28 saborskim ocima je bio povod da zaključe kako je navjestitelj pozdravio nazaretsku Djevicu kao onu „već od prvog časa njezina začeca obdarenu sjajem prave osobite svetosti kao punu milosti”.

U prilog tome razmišljanju tradicionalno se kod pristalica ovoga nauka uzimao i evanđeoski prizor kada Elizabeta bremenita sinom Ivanom, Mariju noseću s Isusom pozdravlja riječima „najblagoslovljenija si ti među

ženama” (Ev. po Luki 1,42).

Povijesni razvoj istine o bezgrešnom Marijinu začecu bio je ipak dug i tegoban. Za poklonike ove istine iziskivao je izuzetan napor uma i srca i teološkoga domišljanja. Glavnu zapreku ovoj dogmi predstavljalo je uvjerenje o „sveopćenitosti grijeha” i dosljedno o potrebi „sveopćeg Kristova otkupljenja”. Misli su to koje se nalaze zapisane u Poslanici Rimljanima (5,12) gdje stoji da „smrt prijeđe na sve ljude jer svi sagriješise”, odnosno „mnogo se obilnije izlila na sve milost Božja i dar dan milošću jednog čovjeka, Isusa Krista (5,15)”.

Franjevac Duns Škot (13./14. st.) nazvan Učitelj Bezgrešne, bio je pravi pionir dogme o bezgrešnom Marijinu začecu. Naučavao je kako je Krist Mariju zaštitio, a nas oslobodio od istočnoga grijeha. Kod njezina začeca bez istočnoga grijeha Krist je, prema njemu, pokazao svoju predotkupiteljsku moć.

Da je Marija uzeta od izvornoga grijeha, da je čista, sveta i neokaljana bilo je definirano već na Saboru u Bazelu 1439. godine. Kako je do 36. saborskoga zasjedanja koje je ovo izglasalo došlo onda kada Sabor više nije bio u zajedništvu s papom, njegovi dekreti pa ni ovaj nisu imali obvezujuću snagu. U tom je dekretu stajalo

kako je pobožni nauk da slavna Djevica Marija djelovanjem jedinstvene prethodne milosti Božje nije nikada bila podložna istočnom ni osobnom grijehu – u skladu s bogoštovljem Crkve, s katoličkom vjerom, zdravim zaključivanjem i Svetim pismom. Od svih katolika je zatraženo da prihvate ovo učenje te da nikomu nije dopušteno naučavati i propovijedati drukčije.

Prijeperi oko ovoga nauka ipak su se nastavili još stoljećima. Dominikanci su tako zastupali da nauk ne drži vodu jer proturječi dogmi o sveopćenitosti iskonskoga grijeha. Franjevci su nasuprot tomu nauk branili naučavajući da se Marija, premda izuzeta od vlasti grijeha, time nije isključila iz Kristova otkupiteljskoga djela. Dapače, ta činjenica naglašava izvrsnost i učinkovitost otkupljenja koje nadilazi prostor i vrijeme, naglašavali su oni. Pod utjecajem isusovaca od 16. st. nauk o bezgrešnom začeću prihvaća sve više teologa. Tridentski sabor sredinom 16. st. iz svoga je dekreta o istočnom grijehu izostavio Mariju, dok je u dekretu o opravdanju iznio nauk da je ona bila oslobođena grijeha tijekom cijeloga svoga života.

Početkom 18. st. papa Klement XI. propisao je da se blagdan Bezgrešnoga začeća ima slaviti posvuda. Konačno, 1854. godine za papinstva Pija IX. došlo je do proglašenja ove dogme. Papa je prethodno odlučio pitati biskupe svijeta o njihovu mišljenju o mogućnosti definiranja. Od 603 upitana biskupa definiciju je zagovaralo njih

546. Bula *Ineffabilis Deus* proglašena je 8. prosinca 1854.

„Na čast svetog i nedjeljivog Trojstva, na diku i ukras Djevice Bogorodice, na uzvišenje katoličke vjere i na dobrobit kršćanske religije, autoritetom Gospodina našega Isusa Krista, blaženih apostola Petra i Pavla i našim, izjavljujemo, objavljujemo i definiramo da je učenje koje drži da je Blažena Djevica Marija, u prvom času svoga začeća, po posebnoj milosti i povlastici svemogućega Boga, predviđajući zasluge Isusa Krista Spasitelja ljudskoga roda, bila očuvana neokaljanom od svake ljage izvornog grijeha, od Boga objavljeno, te ga zbog toga svi vjernici moraju čvrsto i postojano vjerovati.”

Tako glasi središnji dio ovoga proglasa. One koji bi se usudili drukčije misliti, bula je upozorila da će biti osuđeni vlastitom presudom, da su doživjeli brodolom vjere, da su otpali od jedinstva Crkve i da mogu očekivati crkvene sankcije budu li izražavali takvo svoje mišljenje.

Kada se četiri godine kasnije – 1858. Blažena Djevica Marija u Lurdu ukazala nepismenoj pastirci Bernardici Soubirous i predstavila se njoj i mnogima u Crkvi do tada nepoznatim imenom kao *L’Immaculée Conception* (Neokaljano, Bezgrešno začeće), nije bilo druge nego prihvatiti to kao odgovor Neba na papino proglašenje ove dogme.

fra Vjeko Eduard Tomić
<https://www.svjetlorijeci.ba>

Mali vjeronaučni leksikon

Rabi

Rabi (kasnolat. rabbi < grč. ῥαββί < hebr. rabbî: moj učitelj), u židovstvu, počasni naslov za ljude visoka društvenoga položaja; u talmudsko doba (II–VI. st.) naziv za učene ljude, znalce u tumačenju Tore. Naziv je bio udomaćen u Palestini; taj je naslov imao rabin koji je stekao semihu (ovlast suca); u srednjem vijeku i obični školski učitelj u sefardskoj zajednici. U suvremenim srednjoeuropskim jezicima nakon XVIII. st. prevladao je oblik rabin, vjerski učitelj, poznavatelj Biblije, Talmuda i drugih spisa; u organiziranim općinama predstavnik židovskih ustanova i škola; vrhovni rabin, duhovni poglavar u pojedinim državama.

Rafael

Rafael (hebr. rēfā'ēl: Bog liječi), u Bibliji, jedan od trojice imenovanih anđela (uz Mihaela i Gabrijela). Spominje se u starozavjetnoj knjizi Tobija kao pratitelj mladoga Tobije na putu, kada ga izbavlja od velike nemani (ribe). Židovski apokrifi spominju i druge Rafaelove radnje. U kršćanskome bogoslužju časti se kao arkandeo. Čest ikonografski motiv; najčešće vodi Tobiju, a u ruci drži posudicu s lijekom.

Raj

Raj (grč. παράδεισος, hebr. pardes, aramejski pardesa, prema srednjoperz. pairi-daēza: vrt, perivoj), u kršćanskim, židovskim, islamskim, budističkim (mahāyāna) i drugim vjerovanjima, mjesto vječnoga života, zajedništvo s Bogom, vječno blaženstvo; oprjeka mu je pakao.

U Starom zavjetu, Božje boravište. Izraelci su do III. st. pr. Kr. vjerovali da pokojnici, pravedni i grješni, borave u šeolu.

U helenističkom židovstvu raj je prebivalište pravednika nakon smrti.

Novi zavjet spominje raj kao mjesto gdje prebivaju spašeni između smrti i uskrsnuća. Više nego mjesto, raj je prema Novom zavjetu ponovna uspostava grijehom razorena jedinstva s Bogom. U tom su smislu izrazi »Očev dom«, »naseliti se kod Gospodina«, »biti s Kristom«. Evanđelist Ivan u Otkrivenju koristi se starozavjetnim slikama raja zemaljskoga i simbolično govori o nebeskom Jeruzalemu, o novom nebu i novoj zemlji, o uništenju stare zmije, o nestanku boli, suza i smrti.

U islamu dženet. - Raj zemaljski i raj nebeski bili su čest motiv kršćanske ikonografije.

NAŠI POKOJNI

JOZO PETAK,

PU bjelovarsko - bilogorska, Pakrac, 7. prosinca 1991.

ZVONKO STANIĆ,

PU brodsko - posavska, Nova Gradiška, 8. prosinca 1991. (umro)

PERA ŠNJARIĆ,

PU ličko - senjska, Čanak, 10.12.1991.

DAMIR BABUK,

PU virovitičko - podravska, Pakrac, 11. 12. 1991.

SLAVKO JAGARINAC,

PU virovitičko - podravska, Pakrac, 11. 12. 1991.

ZLATKO KLIČEK,

PU bjelovarsko - bilogorska, Prekopakra, 11. 12. 1991.

PETAR RANOGAJEC,

PU bjelovarsko - bilogorska, Velika Barna, 11. 12. 1991.

DAMIR SALOPEK,

PU virovitičko - podravska, Pakrac, 11. 12. 1991.

DARKO STRUGAR,

PU virovitičko - podravska, Pakrac, 11. 12. 1991.

DAMIR AUGUSTINović,

PU brodsko - posavska, Suicid, 12. 12. 1991.

ŽELJKO RAF,

PU sisačko - moslavačka, Gračanica, 12. 12. 1991.

MILAN MRLA,

PU ličko - senjska, Čanak, 12.12.1991.

DAMIR ŠOŠA,

PU zadarska, Kruševo, 12.12.1991.

POČIVALI U MIRU!